

й у разі систематичного їх повторення – вчасно звернеться до невролога або психотерапевта.

Список використаних джерел:

1. Cosgrove L., Krinsky S., Vijayaraghavan M., Schneider L. Financial ties between DSM-IV panel members and the pharmaceutical industry (англ.) // Psychother Psychosom (англ.) рус. : journal. 2006., Vol. 75, no. 3. P. 154–160. doi:10.1159/000091772.; PMID 16636630.
2. Дмитриева Т. Б., Краснов В. Н., Незнанов Н. Г. и др. Психиатрия. Национальное руководство. М. : Издательская группа «ГЕОТАР-МЕДИА», 2009. 995 с.
3. Панические атаки: лечить нельзя откладывать. Оригинал статьи: URL: <https://www.kp.ru/guide/panicheskie-ataki.html>

Ключові слова: панічна атака, психолог, перша психологічна допомога.

Key words: panic attack, psychologist, psychological first aid.

КРЮКОВА МАРИНА АНАТОЛІЙНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри психології, кандидат психологічних наук, доцент*

ФЕНОМЕН СУБ'ЄКТНОСТІ ЯК ПІДҐРУНТЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБИСТОСТІ ВІЙСЬКОВОГО ПСИХОЛОГА

В умовах сучасних трансформацій національної свідомості, коли в реаліях масштабної військової агресії та глобальних викликів ХХІ століття починає застосовуватися принципово новий суб'єктний підхід до вивчення особистості психолога як до самоцінності та результату суспільного розвитку (М. Боришевський [1], Л. Велитченко [2], С. Максименко [4] та ін.). Сучасне проблемне поле вітчизняної психологічної науки вимагає застосування інноваційних технологій та прийомів дослідження особистості військового психолога. Зокрема, особливої дослідницької уваги набуває необхідність імплемувати в українську психологію традиційні для зарубіжної психології психотехнічні апарати впливу на особистість. На думку М. Боришевського, така наукова когерентність з українським ментальним психотипом є важливою умовою запровадження розповсюджених на інших теренах форм і засобів вивчення особистості [1, с. 113]. Таким наріжним каменем є уявлення про особистість військового психолога як інтегрального суб'єкта можливих духовних, моральних, професійних та інших глибоких трансформацій. Спираючись на здобутки З. Карпенко, в структурі інтегральної суб'єктності особистості військового психолога можна виділити наступні рівні розгортання диспозицій фахівця: 1) переддис-

позиційний, інстинктивний, індивідний рівень; 2) моносуб'єктний рівень самореалізації; 3) полісуб'єктний, морально відповідальний рівень; 4) метасуб'єктний, індивідуалізований рівень; 5) абсолютно-суб'єктний рівень ідеального втілення суб'єктності [3, с. 472].

Всі ці рівні інтегральної суб'єктності військового психолога є ієрархізованими конструктами, кожен з них налаштований на досягнення відповідних задач (вітальність та здоров'я як передумова подальших фахових трансформацій; патріотизм, суспільна користь, справедливість тощо; прагнення до творчої трансцендентності, представленість в інших суб'єктах; визначення свого унікального місця та суспільного призначення).

На підставі пілотажного дослідження виділено два вектори реалізації особистісної суб'єктності військового психолога.

Перший вектор, «Операціональна суб'єктність» реалізується шляхом адаптації психолога до військового середовища, активізація мотиваційних та вольових зусиль. Завдяки операціональній суб'єктності військові психологи активно створюють особистісні внески в оточення військовослужбовців, створюють власний позитивний образ у референтного кола осіб.

Саме операціональна суб'єктність містить у своїй структурі приховані механізми відображеної суб'єктності, яка характеризує особистісні аспекти буття людини у соціумі як форми активної присутності в житті інших людей.

Важливо відмітити, що вектор операціональної суб'єктності зосереджує увагу на особистісному, сенсовому впливі, який здійснюється будь-якою людиною на оточуючий світ. Саме завдяки механізмам вектору операціональної суб'єктності особистість виступає як ідеальна представленість індивіда в інших людях, як його інобуття в них.

Вольові та мотиваційні зусилля, як складові компоненти операціональної суб'єктності, регулюють внутрішні механізми активності, які забезпечують здійснення відображеної суб'єктності в структурі особистості військового психолога.

Другий вектор, «Рефлексивна суб'єктність», розкриває особливості сприйняття військовим психологом своєї суб'єктності, відображеної від зовнішнього середовища. Інноваційний психологічний вимір суб'єктності військового психолога передбачає, що він має усвідомлювати можливі наслідки впливів, які він створює на інших людей. На нашу думку, конструкт рефлексивної суб'єктності емпірично підтверджує тезу про те, що не всі впливи на іншу особистість є позитивними внесками, а лише ті, що створюють підґрунтя до позитивних змін, готують суб'єкта до нового, більш високого рівня розвитку. Крім того, психолог, який володіє рефлексивною суб'єктністю, має не тільки її усвідомлювати, але й нести за неї психологічну та професійну відповідальність, яка має бути підтверджена особистісними гарантантами.

Список використаних джерел:

1. Боришевський М. Екстраполяція теоретичних принципів психологічної науки у контекст практичної психології. *Актуальні проблеми практичної психології*. Херсон, 2019. С. 113–120.
2. Велитченко Л. Суб'єкт і його атрибутивні категорії. *Наука і освіта*. 2018. № 4–5. С. 69–73.
3. Карпенко З. До проблеми фундаментальних технологічних досліджень в царині психології розвитку особистості. *Актуальні проблеми практичної психології*. Херсон, 2019. С. 471–476.
4. Максименко С. Розвиток психіки в онтогенезі. *Теоретико-методологічні проблеми генетичної психології*. 2015. 320 с.

Ключові слова: суб'єктність, особистість, військовий психолог, операціональна суб'єктність, рефлексивна суб'єктність.

Key words: subjectivity, personality, military psychologist, operational subjectivity, reflexive subjectivity.

КУРОВА АНАСТАСІЯ ВОЛОДИМИРІВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри психології, кандидат психологічних наук*

РОЛЬ САМОРЕГУЛЯЦІЇ ОСОБИСТОСТІ В СИТУАЦІЇ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ

У соціально-психологічній парадигмі сучасних подій, в умовах постійно-змінюваних соціально-економічних, політичних, психологічно-побутових умов кожна людина стикається із нестабільністю, яка може посилюватися під впливом об'єктивних або суб'єктивних чинників. Саме така нестабільність є фундаментом та основною причиною формування ситуації невизначеності, під якою в науці розуміють: незавершеність процесу сприйняття або пізнання будь-чого, в ситуаціях, коли людина стикається з дефіцитом, нечіткістю або розбіжністю інформації, яка поступає ззовні (О. О. Белорусова [3]); нову, складну ситуацію, яка має багато взаємозаперечливих інтерпретацій або є нерозв'язною (К. Г. Мажиріна [9]); повну відсутність інформації про способи дії у незнайомій ситуації (О. П. Белінська [2]); сукупність обставин, умов, які характеризуються неповнотою змісту або є інформаційно неоднозначними (О. І. Гусєв [4]).

У психологічній науці до основних ознак ситуації невизначеності відносять інформаційні: недолік, суперечливість або нечіткість інформації, що реалізується у ситуаціях прийняття рішень (Т. В. Корнілова [6]); та інформаційно – особистісні: новизна, складність та суперечливість.